

ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਚੋਪੜਾ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1949 ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 17।

ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ (1939 ਦਾ XXXV) ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ -- ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ—ਕੀ ਆਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ—ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ—ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ—ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ—ਭਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (1939 ਦਾ XXXV)— ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ—ਨਿਯਮ 13ਏ—ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ—ਅਧਿਕਾਰ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ - ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ —ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ (1939 ਦਾ XXXV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 19—ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼—ਨਿਯਮ 75—ਕੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ (1894 ਦੇ I) ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ—ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ— ਕੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਲਾਗੂ—ਅਪੀਲ, ਕੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ—ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ—ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਥਾਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ—ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਮਾਪਤੀ, ਕੀ ਸਥਾਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। (1897 ਦਾ X)—ਸੈਕਸ਼ਨ 7— ਕੀ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ, ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਅਤੇ ਘਿਰ ਮੁਮਕਿਨ—ਦਾ ਮਤਲਬ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਲੈਣ -ਦੇਣ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਥਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 75ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੀਤ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦ

ਹੇ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 299(2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿੱਗਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਸੰਗਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 75-ਏ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। . ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ , ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਹੈ , ਤਾਂ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਰਾਣੇ

ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪਹਿਲੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟਕਾਲ ਦੇ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰੀ ਮੁਮਕਿਨ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ), ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 8 ਦਸੰਬਰ, 1948 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਬਕਾਇਦਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। 31.29 ਏਕੜ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 7,820 ਰੁਪਏ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 12 ਮਾਰਚ, 1945 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਦਸੰਧਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਡੀ ਆਰ ਮਨਚੰਦਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਰਾਇਣ, ਜੇ.-- ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਏਅਰੋਡ੍ਰੋਮ ਅਤੇ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਡਿਫੈਂਸ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1942 ਨੂੰ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 75-ਏ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 18 ਦਸੰਬਰ, 1942 ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਰਕਬਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 2 ਦਸੰਬਰ, 1943 ਨੂੰ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 21.12 ਏਕੜ ਅਤੇ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ ਲਈ 926/27 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚੋਂ 162.83 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿੰਡ ਘਣੀਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚੋਂ

123.47 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਭਰਾ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵੀ ਸਨ, - ਆਰ.ਡਬਲਯੂ. 1/12 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਰ ਖੂਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 12 ਮਾਰਚ, 1945 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਿੰਚਾਈ (71.13 ਏਕੜ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ 81.70 ਏਕੜ ਗੈਰ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ) ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। . ਸਾਬਕਾ ਲਈ 250 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਰੁ. ਅਗਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 125 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ। ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਹਰੇਕ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਲਈ 1,000 ਰੁਪਏ। ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। 14 ਜਨਵਰੀ, 1946 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ 29 ਮਈ, 1946 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਲਗਭਗ 1,600 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਖੂਹ ਲਈ 2,000। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ 31 ਮਈ, 1946 ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 114.5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਬਚਨ ਸਿੰਘ 17 ਏਕੜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 131.5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ ਜਦਕਿ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ 123.47 ਏਕੜ ਹੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਖੂਹ ਦੀ ਕੀਮਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ। 2,000 ਹਰੇਕ ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁ. ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 1,333-5-4 ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 12 ਮਾਰਚ, 1947 ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ। , 1948. ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾ ਸਿਰਫ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੇ ਰਕਬੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਭਾਵ, 123.47 ਏਕੜ। ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 500 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 14 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1949 ਦੀ

ਬਕਾਇਦਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 17 ਅਤੇ 18 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ 1949 ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 49 ਅਤੇ 50 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ 1939 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਸਮੇਤ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬੱਚਤ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ (1950 ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ), ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ , ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ , 1950. ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 29 ਸਤੰਬਰ, 1939 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 1(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਐਕਟ ਯੁੱਧ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1942 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 75-ਏ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਸਲ. 1946 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 12, ਮਿਤੀ 30 ਮਾਰਚ, 1946 ਦੁਆਰਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1(4) ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 30 ਮਾਰਚ, 1946 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਨਾਲ ਬਕਾਇਆ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਨੂੰ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1946 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ 30 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 30 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, 30 ਮਾਰਚ, 1946 ਨੂੰ

ਧਾਰਾ 1(4) ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 1948 ਦਾ ਇੱਕ ਸੋਧ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ॥ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜੋ 5 ਜਨਵਰੀ, 1948 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੇਲੋੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1946 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰ. 12 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 395 ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 372 ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਵਾਦ ਅੰਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 1(4) ਦੇ ਐਡ-ਡਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1946 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 12 ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੇ: - ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੇਠ ਜਗਮੰਦਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਮੰਦਰ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਨਾਲ ਇਸ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਚੁੱਕੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ

ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ (ਮੈਕਸਵੇਲ ਪੰਨਾ 403 ਦੇਖੋ)। ਕੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਟੀਵਨਸਨ ਬਨਾਮ ਓਲੀਵਰ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਆਮ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਅਪੇਥੈਕਰੀ ਵਜੋਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਐਬਿੰਗਰ ਸੀਬੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੇਥੈਕਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ।

ਪਾਰਕ ਬੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਅਸਥਾਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ; ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ (ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ; ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਵਾਰੰਟ ਲਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਲਡਰਸਨ ਬੀ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

“ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਆਖਰੀ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਸਨ।, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਿਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਥਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਕਵਾਇਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 299(2) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਟੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 1935 ਅਤੇ 1950 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕਦੇ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ 1943 ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਵਾਰਡ 1948 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1956-57 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਰਮਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਧਾਰਾ 19 ਪੜ੍ਹੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ . ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਗਮੰਦਰ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਸੀ (ਮੈਕਸਵੈਲ ਪੰਨਾ 403). ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਾਇਦਾਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894, ਜਾਂ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1894 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1939 ਵਿੱਚ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 75-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਯਮ 75-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਭਾਵ, ਰੁਝ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 75-ਏ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬੇਅਸਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਰਲੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਉਸਾਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 2037 ਅਤੇ 2038 ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ-

"2 037 * * * *, ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਈ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਅੱਤਲੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

"2038. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁਅੱਤਲ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੁਨਰ-ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਟ ਵਿਲੀਅਮਸਨ (1) ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਅਤੇ, ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 75-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 19 ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਮਰੀਕੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਗਲਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੰਟਰਪ੍ਰੀਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕ੍ਰੇਜ਼ ਐਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਲਾਅ ਨੇ ਸਫ਼ਾ 387 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ-

"ਜੇ ਕੋਈ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ।"

ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬੈਸਟ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਟੈਟਲ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰੀਮਵੁੱਡ (1) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ: -

“ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਐਕਟ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ, ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵ ਦੁਆਰਾ. -ਕੇਸ਼ਨ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।”

ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬਨਾਮ ਟੇਲਰ (2) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲੈਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, - ਕਰੀਮ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਜ਼ੀਨਤ ਬੀਬੀ (1)। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਗਮੰਦਰ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇਹ ਮੁਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ

ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਅੱਗੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੇ ਰਕਬੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਬਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਰਕਬੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਕਬੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 123.47 ਏਕੜ 1,195 ਕਨਾਲ 3 ਮਰਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਛੁਕ ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਇੱਛੁਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਤੱਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਟਾਊਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਨਾਲ ਕਲੋਨੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 300 ਕਰਮ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹਿਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਖੂਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਖੇਤੀ ਲਈ ਬਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਲਕ ਉਥੇ ਡੇਅਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1903 ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੋਤੀ ਮੱਲ ਨੇ 2,617 ਕਨਾਲ 5 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਘਣੀਵਾਲਾ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੱਤ-ਅੱਠਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮੁੱਚੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚੋਂ 2,346 ਕਨਾਲਾਂ

ਨੂੰ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1920 ਵਿੱਚ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਸਰਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 2,300 ਕਨਾਲ ਸਿੰਚਾਈ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1930-31 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲਾ ਰਕਬਾ 2,004 ਕਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1934-35 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਰਕਬਾ ਸਿੰਚਾਈ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਆਰਡਰ 2 ਸਤੰਬਰ, 1943 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 1938-39 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 860 ਕਨਾਲਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚਾਹੀ ਜਾਂ ਨਹਿਰੀ ਜਾਂ ਨਹਿਰੀ ਚਾਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਗਭਗ 30 ਕਨਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਨੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਮਾਬੰਦੀ 260 ਕਨਾਲਾਂ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 19 ਕਨਾਲਾਂ ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਘਿਰ ਮੁਮਕਿਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਰਕਬਾ 64 ਕਨਾਲ 7 ਮਰਲੇ ਸੀ। ਸੰਨ 1942 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1942-43 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ 310 ਕਨਾਲ 18 ਮਰਲੇ ਅਤੇ 126 ਕਨਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ। ਕ੍ਰਮਵਾਰ 12 ਮਰਲੇ। ਜਦਕਿ ਬਰਾਨੀ ਰਕਬਾ ਵਧ ਕੇ 2 ਕਨਾਲ 9 ਮਰਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਿਰ ਮੁਮਕਿਨ ਰਕਬਾ ਵੀ ਵਧ ਕੇ 99 ਕਨਾਲ 4 ਮਰਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ (ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 38/12) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਐਕਸਟ੍ਰਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਦਾ ਰਕਬਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 30 ਕਨਾਲ 11 ਮਰਲੇ ਅਤੇ 476 ਕਨਾਲ 11 ਮਰਲੇ ਅਤੇ ਘਿਰ ਮੁਮਕਿਨ ਰਕਬਾ 43 ਕਨਾਲ 8 ਮਰਲੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 1942-43 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 1938-39 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ।

ਹੁਣ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਮੁਮਕਿਨ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ 259 ਕਨਾਲ 11 ਮਰਲੇ, 18 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਅਤੇ 64 ਕਨਾਲ 7 ਮਰਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 1938-39 ਦੀ ਜਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ, ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੰਜਰ ਜਾਦੀਦ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੰਡੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਹਿਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ 1903 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਕਬਾ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲਾਇ ਕਿਤਾਬ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 63) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1926 ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੱਤ ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ 1931 ਤੱਕ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਣਕ 23 ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਪਰ 1937 ਵਿੱਚ ਕਣਕ 12 ਸੀਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕਣ ਲੱਗੀ। 1938 ਵਿੱਚ ਕਣਕ 19 ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 1939 ਵਿੱਚ 16 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕਦੀ ਸੀ। ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1941 ਵਿੱਚ ਕਣਕ 13 ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ, 1942 ਵਿੱਚ 8 ਸੀਰ, 1943 ਵਿੱਚ 3 ਸੀਰ (ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਆਦ), 1944 ਵਿੱਚ 4/3.8 ਸੀਰ ਅਤੇ 1945 ਵਿੱਚ 4 ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1938-39 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 280 ਕਨਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 1,200 ਕਨਾਲ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖਸਰਾ ਗਿਦਾਵਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹਰ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝੋ ਅਤੇ 64 ਕਨਾਲ 7 ਮਰਲੇ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਲਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵੱਖ-

ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹੀ ਅਧਾਰ ਅਪਣਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਰੀਬ 1000 ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਲਈ 1,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 250 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਰੁ. ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 125. ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਆਰ. 1 ਤੋਂ ਆਰ. 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 500 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ।

ਮੈਂ ਆਰ. 1 ਤੋਂ ਆਰ. 3 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗੀ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇ ਹਨ। 11 ਸਤੰਬਰ, 1937 ਨੂੰ, ਅਹਿਮਦ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੱਗਾ ਨੂੰ 120 ਕਨਾਲ 18 ਮਰਲੇ 900 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ (ਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਆਰ 1 ਅਤੇ ਆਰ 2)। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 7-8-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਮਦ ਨੇ 7 ਜੂਨ, 1940 ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖ਼ਸ਼ ਨੂੰ 27 ਕਨਾਲ 6 ਮਰਲੇ 645 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਿਆ ਅਤੇ ਕੀਮਤ 17-4-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਘਿ ਨੀਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨਾਲ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , 1937 ਅਤੇ 1940 ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 1943 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਸਨ। ਸੁਰਜਨ ਸਿੰ ਘ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਮਾਤਰ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਨੈਰੰਗ ਕਾਲੇਲੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਫੱਤੂਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਘਣੀਏਵਾਲਾ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਨੈਰੰਗ ਕਾਲੇਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। 16 ਫਰਵਰੀ 1935 ਨੂੰ ਬੂਟਾ ਆਦਿ ਨੇ ਕਰੀਬ 80 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 1000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। 2,100 ਅਤੇ ਐਸਤ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। 26 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਅਗਲਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ 16 ਜੂਨ, 1939 ਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲਗਭਗ 14 ਕਨਾਲਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 70. ਆਖਰੀ ਸੌਦਾ 18 ਜੂਨ, 1942 ਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ 64 ਕਨਾਲਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 550, ਭਾਵ, ਰੁਪਏ 'ਤੇ। 8-4-0 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ। ਮਾਲੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਐਸਤਨ

ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 165-15-3 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ (R.W. 1/7)। 1935 ਅਤੇ 1939 ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਣਕ ਲਗਭਗ 17 ਸੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਕ ਰਹੀ ਸੀ। 1942 ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ 1935 ਵਿਚ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਦਾ ਸੀ। 26 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕਿ 1942 ਵਿਚ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਟੁਕੜਾ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 8-4-0 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅੰਤਰ ਲਈ P.W. 45 ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੋ ਇਸ ਪਿੰਡ ਘਣੀਵਾਲਾ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਰੇ ਕੈਨਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਓਵਰਸੀਅਰ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰੇਤਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਨਮਕੀਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1942 ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਫੱਤੂਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1937 ਦਾ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ, 1939 ਦਾ ਦੋ ਅਤੇ 1940 ਦਾ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਔਸਤ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। 133-3-6 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ (R.W. 1/6)। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੰਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐੱਸ. 41, 42, 43 ਅਤੇ 45 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਘਣੀਵਾਲਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਇਹ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ।

ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਲਕ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਮੈਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 350 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਡੇਅਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਵਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਿਰਦਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਕਸ਼ੇ ਜਿਨਸਵਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਥਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਲੋਲ ਕਿਤਾਬ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ. 63) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1926-1945 ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਦੀ ਦਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 1903 ਤੋਂ 1926 ਤੱਕ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 2 ਸਤੰਬਰ, 1943 ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਾਰ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1926 ਨੂੰ ਮੁੱਢਲਾ ਸਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ 1926 ਤੋਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1926 ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। 35 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਰੁ. 140 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਵੇਗਾ। 1,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਰੁ ਤਾਕਤ ਹੈ।

1920 ਵਿੱਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 2,617 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੱਤ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, 1000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। 1,10,000, ਭਾਵ, ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ। 42 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ। ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 1926 ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। 95,000, ਭਾਵ, ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ. 35 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਇੱਕ 1922 ਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ 1927 ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਪੀਰਾਂਵਾਲਾ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਸਤਨ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 58 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਸੱਤਿਆਵਾਲਾ ਵਿੱਚ 1927 ਵਿੱਚ ਐਸਤਨ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਏ। 48 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ 1943 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1922 ਅਤੇ 1943 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਪਿੰਡ ਸੂਬਾ ਕਾਰਨ ਚੰਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਾਲ 1922 ਅਤੇ 1945 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 14g ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ 1943-44 ਵਿੱਚ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਧਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਬਾਜ਼ੀਦਪੁਰ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ੀਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ 1926 ਅਤੇ 1944 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਭਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਉਤਰਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1943 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਵਿਕ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਦਾ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 1 ਨਜ਼ੀਰ ਬੇਗ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2 ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਨਾਲ)। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਚੰਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖੂਹ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡਬਲ ਬੇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਇੰਜਣ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲਕ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ

ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਾਂ ਤਾਂ 1926 ਤੋਂ 1930 ਜਾਂ 1944 ਤੋਂ 1946 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। 1926 ਤੋਂ 1930 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। 1944 ਤੋਂ 1946 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਏਅਰੋਡਰੋਮ ਅਤੇ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਆਂਢੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਪਿੰਡ ਸੈਣੇਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਘਣੀਏਵਾਲਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ 32 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵਿਕ ਗਈ। 12 ਜਨਵਰੀ, 1941 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ 2,000। ਇਹ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਲੋਲ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 22 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਈ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। 62-8-0 ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਜਾਂ ਰੁ. 604-6-0 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ, ਇੱਕ ਏਕੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 9.67 ਕਨਾਲਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। ਜਨਵਰੀ, 1941 ਅਤੇ 18 ਦਸੰਬਰ, 1942 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 18 ਦਸੰਬਰ 1942 ਅਤੇ 2 ਸਤੰਬਰ, 1943 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ , ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਗਭਗ 70 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 650 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੋਲ ਅੰਕੜੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਖੂਹ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਜੋਂ 2,000। ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਲਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਖੂਹ ਲਈ 1,000। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 21, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਓਵਰਸੀਅਰ, ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 50000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਈ ਹੈ। 2,000 ਹਰੇਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਮਾਨ 1942 ਜਾਂ 1943 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਓਵਰਸੀਅਰ ਨੂੰ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤ ਲੱਭਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਖੂਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਲ, ਅਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਇਹਨਾਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ 1000 ਰੁਪਏ ਹੈ। 1,000 ਹਰੇਕ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਫਿਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(2) ਦੇ ਤਹਿਤ 15 ਫੀਸਦੀ ਜੇੜਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(2) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅੱਧ-ਪਚੱਧੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਤੇੜਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 20,000। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਵਿਛੋੜੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 33 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ 'ਤੇ ਜੋ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ , ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ , ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ , ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ , ਅਰਥਾਤ, 1949 ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰਬਰ 17 ਅਤੇ 18, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ 64 ਕਨਾਲ 7 ਮਰਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ 650 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਸਿਰਫ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 4 ਖੂਹਾਂ ਲਈ 4,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ 'ਤੇ ੪ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਹਨ।

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਸੋਧਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 76,762-8-0 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚਾਰ ਖੂਹਾਂ ਲਈ 4,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 80,762-8-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 27,254-11-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਰਕਮ ਵਿੱਚ 15,642-8-0 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 42,897-3-0 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ , ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ

37,865-5-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ੪ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਨੁਪਾਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ , ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ , ਰੈਗੂਲਰ ਫਸਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 49 ਅਤੇ 1949 ਦੀ 50 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੋਪੜਾ, ਜੇ. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਚੋਪੜਾ, ਜੇ.

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954, ਐਸ.ਸੀ. 683
- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954, ਐਸ.ਸੀ. 683
- (2) (1841) 8 ਐਚ. ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ.
- (1) ਏ.ਆਈ.ਐਚ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 683
- (1) 200 ਪੈਕ. 329
- 3 ਬਿੰਗ। 493
- (2) ਐਲ.ਆਰ. 3 ਸੀ.ਪੀ. 645
- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਲਾਚ. 175
- (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954, ਐਸ.ਸੀ. 683

Atul Sharma

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।